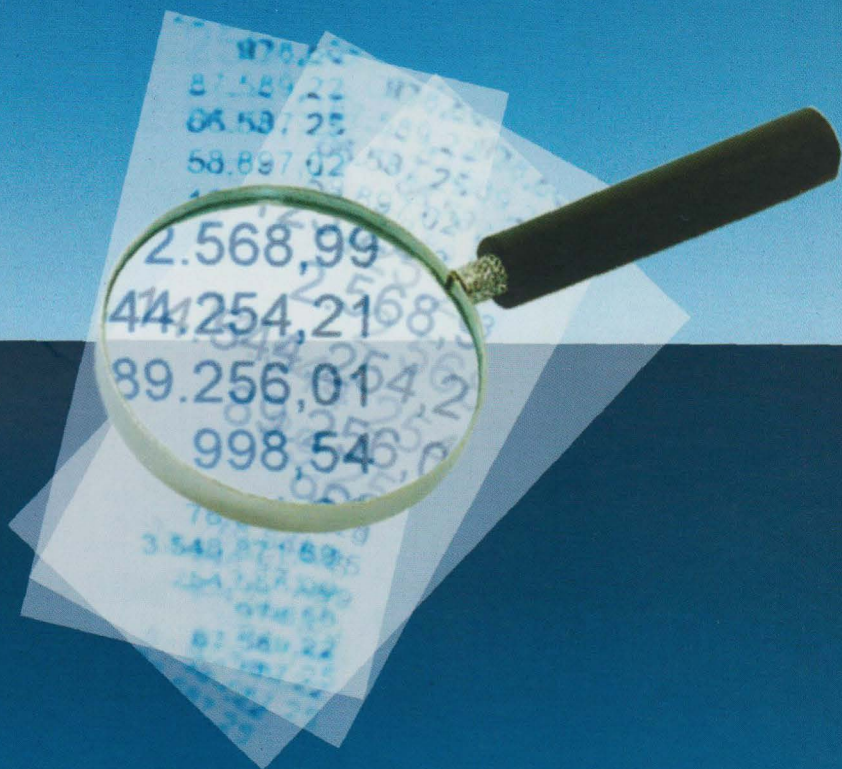

RACHUNKOWOŚĆ AUDYT I KONTROLA W ZARZĄDZANIU

pod redakcją

IRENY SOBAŃSKIEJ i MIKOŁAJA TURZYŃSKIEGO

Łódź 2011

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

ROZDZIAŁ 11

Audyt w jednostkach gospodarczych zaliczanych do sektora małych i średnich przedsiębiorstw

Grażyna Voss

Wstęp

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) odgrywa istotną rolę w gospodarce, a jednocześnie różni się znacząco od dużych jednostek. Małe i średnie podmioty nie były w centrum uwagi inwestorów, a mimo to odgrywają dużą rolę w zakresie zatrudnienia i generowania dochodów. Coraz częściej stają się przedmiotem zainteresowań w aspekcie rachunkowości, zewnętrznych źródeł finansowania i współpracy pomiędzy kontrahentami. Podobnie jak dużych podmiotów gospodarczych, sytuacja majątkowa i finansowa jednostek zaliczanych do MSP powinna odznaczać się wysokim poziomem wiarygodności, a dane zawarte w informacjach finansowych muszą być wiarygodne i rzetelne. Aby zapewnić te cechy jakościowe, coraz częściej mówi się o audycie i badaniu przeprowadzanym przez biegłych rewidentów. Celem artykułu jest przedstawienie problematyki audytu i rewizji finansowej. W artykule skoncentrowano się na dwóch kwestiach. Pierwsza dotyczy zasad funkcjonowania audytu i rewizji finansowej w świetle obowiązujących przepisów i literatury, natomiast druga – wskazania kierunków prac nad standaryzacją zasad badania przez biegłych rewidentów jednostek sektora MSP.

1. Pojęcie i rola audytu

W jednostkach gospodarczych przeprowadzany jest audyt, który w zależności od uwarunkowań prawnych może mieć charakter obligatoryjny lub dobrowolny. Audyt dzieli się na wewnętrzny i zewnętrzny i jest różnie definiowany. Audyt wewnętrzny to niezależne czynności sprawdzające i oceniające strukturę oraz działanie wewnątrz przedsiębiorstwa. Audyt jest niezależną komórką, przeprowadzającą kontrolę wewnątrz przedsiębiorstwa i dostarczającą dokonanych analiz, ocen, zaleceń i informacji na temat sprawdzonych struktur i działań (Luck 2000). Audyt zewnętrzny bada system rachunkowości i kontroli we-

wewnętrznej, a także potwierdza rzetelność sprawozdania finansowego (Czubakowska 2007, s. 34).

W zarządzaniu jednostką kierownictwo wykorzystuje narzędzia audytu wewnętrznego, który jest skuteczny dzięki systematycznym przeglądom oraz obiektywnej, rzetelnej ocenie funkcjonowania jednostki. Zadaniem audytu wewnętrznego jest dostarczenie kierownictwu obiektywnej informacji o działaniu jednostki, wdrożonych systemach kontrolnych, postrzeganym ryzyku i możliwości jego zminimalizowania, ewentualnego wyeliminowania oraz wprowadzenia usprawnień dla zwiększenia efektywności i wydajności działania jednostki (Grocholski 2004, s. 11).

Audyt wewnętrzny realizuje podstawowe i szczegółowe zadania, do których zalicza się (Winiarska 2008, s. 41):

- przeprowadzenie analizy i oceny systemu kontroli wewnętrznej,
- wydanie opinii o wiarygodności sprawozdania finansowego po dokonaniu oceny systemu kontroli wewnętrznej,
- przedstawienie opinii o efektywności zarządzania ryzykiem,
- ocenę racjonalności zarządzania.

Audytorzy wewnętrzni w ramach realizowanych zadań sporządzają bieżące raporty, zawierające spostrzeżenia i opis stanu faktycznego oraz propozycje zmian, mających udoskonalić systemy czy procedury związane z realizacją audytowanego zadania.

W zależności od zakresu badania spotkać można różną klasyfikację audytu wewnętrznego. Przykładowy podział wyróżnia (Herdań i in. 2009, s. 61–62):

- audyt finansowy – dotyczy oceny sprawozdań finansowych zgodnie ze standardami rewizji finansowej,
- audyt działalności – obejmuje ocenę efektywności, skuteczności i oddziaływania zdarzeń na funkcjonowanie jednostki,
- audyt systemów – polega na monitorowaniu funkcjonujących w jednostce systemów, np. informacyjnych lub informatycznych,
- audyt zgodności – stanowi analizę oceniającą i sprawdzającą, czy działania prowadzone przez jednostkę odpowiadają ustalonym procedurom, wytycznym i aktom prawnym,
- audyt operacyjny – opiniuje obszary badania (jednostki organizacyjne, systemy, procesy) pod względem ich zgodności z celami organizacji.

Pierwsze stowarzyszenie zrzeszające audytorów wewnętrznych powstało w 1941 r. w USA pod nazwą The Institute of Internal Auditors (IIA). Dzisiaj jest organizacją międzynarodową, działającą również w Polsce od 2001 r. Instytut Audytu Wewnętrznego opracował Międzynarodowe Standardy i Wytyczne Profesjonalnego Funkcjonowania Audytu Wewnętrznego (The IIA Standards for the Professional Practice of Internal Auditing). Dokument ten stał się dla wielu krajów wzorcem w tworzeniu krajowych regulacji w podanym zakresie. Standardy IIA dotyczą wszystkich członków organizacji, audytorów

posiadających certyfikaty zawodowe Instytutu, osób ubiegających się o taki certyfikat, a także każdego, kto świadczy usługi w zakresie audytu wewnętrznego. Opublikowany przez IIA Kodeks Etyki Audytora Wewnętrznego ma na celu propagowanie etycznego postępowania w tym zawodzie. Opracowane standardy i wytyczne kodeksu etyki muszą stanowić fundament funkcjonowania audytu wewnętrznego w jednostce. Audyt wewnętrzny przeprowadza się nie tylko ze względu na konieczność wykrywania błędów, ale również znalezienia sposobów ich eliminacji.

W jednostkach gospodarczych zaliczanych do sektora MSP rola i znaczenie audytu wewnętrznego nabierają innego wymiaru; jest to uwarunkowane przede wszystkim cechami, jakimi odznaczają się te przedsiębiorstwa. Na szczególną uwagę zasługuje tu analiza kosztów i korzyści wynikających z wprowadzenia audytu wewnętrznego, a także zakresu działań, jakie będą nim objęte.

2. Audyt zewnętrzny

Audyt zewnętrzny skupia swoją uwagę przede wszystkim na badaniu sprawozdania finansowego. W tym aspekcie ocena niezależnych ekspertów gwarantuje wiarygodność informacji zawartych w sprawozdaniach, na podstawie których inwestorzy podejmują decyzje obarczone mniejszym ryzykiem. Obowiązek badania i ogłaszania sprawozdań finansowych spoczywa na grupach kapitałowych i jednostkach kontynuujących działalność, takich jak (Ustawa o rachunkowości, art. 64):

- 1) banki oraz zakłady ubezpieczeń;
- 2) jednostki działające na podstawie przepisów o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych oraz przepisów o funduszach inwestycyjnych;
- 3) jednostki działające na podstawie przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych;
- 4) spółki akcyjne;
- 5) pozostałe jednostki, które w poprzedzającym roku obrotowym, za który sporządzono sprawozdanie finansowe, spełniły co najmniej dwa z następujących warunków:
 - a) średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób;
 - b) suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2 500 000 EURO;
 - c) przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej co najmniej 5 000 000 EURO.

Badaniu podlegają również sprawozdania finansowe spółek przejmujących i nowo zawiązanych za rok obrotowy, w którym nastąpiło połączenie. Pozostałe jednostki nie wymienione w ustawie o rachunkowości same decydują o tym, czy poddać się audytowi. Niewątpliwie pozytywnym efektem poddania się badaniu jest podniesienie wiarygodności danych ze sprawozdania finansowego oraz przygotowanie jednostki do przyszłych planów funkcjonowania na rynku. Niestety, z audytem związane są koszty, co może zniechęcać podmioty do jego przeprowadzenia. Termin i zakres prac związanych z przeprowadzeniem audytu i opublikowaniem sprawozdania zaprezentowano w tab. 1.

Tabela 1

Terminarz dotyczący sprawozdań finansowych

Termin	Zadanie
Do końca roku	Zawarcie umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdania finansowego
3 miesiące przed końcem roku obrotowego, do 15 dnia następnego roku	Inwentaryzacja
Do 3 miesięcy od dnia bilansowego	Sporządzenie sprawozdania finansowego
W ciągu 6 miesięcy od dnia bilansowego	Badanie sprawozdania finansowego
Do 6 miesięcy od dnia bilansowego	Zatwierdzenie sprawozdania finansowego
10 dni od zatwierdzenia sprawozdania finansowego	Złożenie zatwierdzonego sprawozdania finansowego w urzędzie skarbowym
15 dni od zatwierdzenia sprawozdania finansowego	Złożenie sprawozdania finansowego w KRS
15 dni od zatwierdzenia sprawozdania finansowego	Złożenie sprawozdania finansowego do ogłoszenia w Monitorze Polskim B

Źródło: *Badanie sprawozdań...*

Zgodnie z art. 65 ustawy o rachunkowości: celem badania sprawozdania finansowego jest wyrażenie przez biegłego rewidenta pisemnej opinii wraz z raportem o tym, czy sprawozdanie finansowe jest prawidłowe oraz rzetelnie i jasno przedstawia sytuację majątkową i finansową, jak też wynik finansowy badanej jednostki. R. Patterson definiuje audyt jako element nadzoru właścicielskiego, obejmującego weryfikację dokładności, zgodności ze standardami rachunkowości, rzetelności i spójności sprawozdania finansowego przez niezależnego biegłego rewidenta (Patterson 2008, s. 38). M. Gottlieb definiuje go jako: systemowy proces stosowania pewnych procedur, polegający na obiektywnym zbieraniu i ocenie materiału badawczego, którego przedmiotem są ekonomiczne transakcje, które nastąpiły w jednostce gospodarczej w danym okresie obrachunkowym (Gottlieb 1992).

Audyt składa się z dwóch faz. Pierwsza faza polega na sprawdzeniu sprawozdania finansowego i wyrażeniu opinii przez biegłego rewidenta. Drugi etap, z kolei, to ogłoszenie rezultatów badania. Obowiązek upublicznienia wyników audytu spoczywa na badanej jednostce. Zarząd informuje o opinii biegłego rewidenta najpierw radę nadzorczą i walne zgromadzenie akcjonariuszy, później uczestników rynku. Opinia i sprawozdanie finansowe publikowane są przez podmioty gospodarcze w „Monitorze Polskim B”, a w przypadku spółdzielni w „Monitorze Spółdzielczym”.

Audyt przeprowadzany jest na podstawie umowy zawartej pomiędzy jednostką a firmą audytorską, wybieraną przez organ zatwierdzający sprawozdanie finansowe przedsiębiorstwa. Obie strony określają czas trwania audytu i warunki jego przeprowadzania. Koszty takiej kontroli ponoszone są przez badaną jednostkę gospodarczą.

Sprawne przeprowadzenie badania wymaga zachowania dobrych relacji pomiędzy pracownikami jednostki a zespołem badającym, ponieważ dzięki informacjom uzyskanym od pracowników biegły rewident najlepiej zrozumie funkcjonowanie podmiotu. Pracownicy dostarczają w trakcie badania wszystkie potrzebne dane, zestawienia, kalkulacje, dokumenty.

Pozytywna opinia biegłego rewidenta jest niezbędna w jednostkach, na których spoczywa obligatoryjny obowiązek badania sprawozdania finansowego, podjęcia uchwały o podziale wyniku finansowego, udzielenia absolutorium zarządowi i radzie nadzorczej. Dostęp do istotnych w ocenie biegłego dokumentów nie powinien być przez jednostkę w żaden sposób ograniczany.

Przedmiotem badania są:

- bilans,
- rachunek zysków i strat,
- wprowadzenie do sprawozdania finansowego, określające politykę rachunkowości jednostki i odniesienie się do zasady kontynuacji działalności,
- zestawienie zmian w kapitale własnym,
- rachunek przepływów pieniężnych,
- informacja dodatkowa.

Zakres badania uzależniony jest od jego celu, kryteriów oceny i przedmiotu badania. Przedmiotem badania powinny być zwłaszcza następujące obszary (Gabrusewicz 2010, s. 38):

- system rachunkowości i związany z nim system kontroli wewnętrznej jako te „urządzenia”, które gromadzą, kontrolują i przetwarzają docierające do księgowości dane liczbowe, stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdania finansowego;

- zgodność bilansu otwarcia wprowadzonego do ksiąg z zatwierdzonym bilansem zamknięcia za rok poprzedni (zachowanie ciągłości) a podział wyniku
- z odpowiednią uchwałą;

- zapisy dokonane w ciągu badanego roku i na przełomie lat w księgach roku badanego i następnego oraz stanowiące ich podstawę dowody księgowe;
- poprawność inwentaryzacji, m. in. realność spisu z natury zapasów oraz uzgodnienia kont rozrachunków;
- zdarzenia gospodarcze dotyczące badanego okresu, o których informacje, w postaci odpowiednich dokumentów, są dostępne jednostce dopiero po dacie sporządzenia sprawozdania finansowego; informacje takie powinny być dostarczone przez badaną jednostkę – przez personel zarówno księgowy, jak i handlowy (np. dotyczące upadłości) czy radcę prawnego (zapadłe w międzyczasie wyroki).

Kierownik badanej jednostki powinien zapewnić udostępnienie biegłemu rewidentowi do wszystkich niezbędnych dokumentów będących podstawą przeprowadzenia badania. Podawanie nieprawidłowych danych czy też zatajanie rzeczywistych, niewątpliwie świadczy o poziomie etycznym pracowników i kierownictwa. Różnorodne błędy mogą wynikać z nieprawidłowego księgowania, niewłaściwej klasyfikacji składników aktywów i pasywów oraz zdarzeń wpływających na wynik finansowy. Błędy te mogą być spowodowane zamierzonym lub niezamierzonym pomijaniem niektórych informacji. Stwierdzenie pewnych nieprawidłowości wiąże się czasami z wyższymi kosztami niż korzyściami z ich wykrycia, dlatego też ważna jest ocena istotności informacji w zależności od ich wpływu na podejmowane decyzje. Wiaże się to bezpośrednio z jedną z zasad rachunkowości, jaką jest omawiana wcześniej zasada istotności.

Z informacji wynikających ze sprawozdań finansowych korzystają różne grupy odbiorców; m. in. są to:

- kierownictwo, zarząd, rada nadzorcza;
- inwestorzy (obecni akcjonariusze, udziałowcy, spółdzielcy itp. oraz potencjalni inwestorzy, którzy zastanawiają się nad nabyciem akcji lub udziałów w jednostce);
- kontrahenci handlowi;
- banki i inni pożyczkodawcy;
- instytucje rządowe i fiskalne;
- pracownicy i ich zawiązki;
- społeczeństwo.

Ryzyko kontroli występuje niezależnie od procesu badania sprawozdań finansowych. Wiaże się z charakterem działalności jednostki i poziomem jej organizacji. Ryzyko przeoczenia, z kolei, związane jest z jakością usług świadczonych przez badającego, czyli audytora. Badanie sprawozdania planowane jest wówczas w zakresie uzależnionym od oszacowanego przez biegłego poziomu ryzyka. W każdej badanej jednostce można wyodrębnić obszary ryzyka, które wiąże się ze sprawozdawczością finansową (rys. 1).

Rys. 1. Obszary ryzyka badania sprawozdania finansowego

Źródło: M. Kutera 2008, s. 86.

Biegły rewident nie ma obowiązku poszukiwania ewentualnych oszustw, naruszeń czy błędów, chyba że umowa z podmiotem wskazuje takie zobowiązanie. Rolą biegłego rewidenta jest weryfikacja sprawozdania w celu zapewnienia jego wysokiej jakości. Jednak bezstronność i doświadczenie ułatwiają mu niewątpliwie obiektywną ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia takich zdarzeń. Po określeniu ryzyka dokonania w jednostce nadużyć, błędów czy naruszania przepisów prawa, mających istotny wpływ na wiarygodność sprawozdania, biegły rewident decyduje o podjęciu w tym zakresie szczegółowych badań planowanych lub uzupełniających.

W razie stwierdzenia nieprawidłowości biegły rewident ma obowiązek bezwzględnego poinformowania na piśmie kierownictwa jednostki o ujawnieniu popełnionych nadużyć, błędów, naruszeń prawa czy też o podejrzeniach zaistnienia takich zdarzeń niezależnie od ich oddziaływania na rzetelność i prawidłowość badanego sprawozdania finansowego. W sytuacji, gdy dokonali ich członkowie kierownictwa jednostki, biegły rewident powinien powiadomić organ nadzorczy jednostki. Biegły powinien przedyskutować z kierownikiem jednostki dane zagadnienie, które dotyczy naruszenia, przedstawić swoje argumenty, jednocześnie wysłuchując jego stanowiska.

W przypadku stwierdzenia istotnego ujemnego wpływu na rzetelność, prawidłowość sprawozdania finansowego biegły rewident powinien, w zależności od wagi nieprawidłowości, wyrazić opinię z zastrzeżeniem, negatywną bądź też odmówić wyrażenia opinii. O naruszeniach niemających istotnego wpływu na prawidłowość i rzetelność sprawozdania finansowego należy poinformować w raporcie końcowym.

Raport końcowy sporządzany przez biegłego powinien zawierać następujące elementy:

- ogólną charakterystykę badanej jednostki;
- określenie, czy jednostka udostępniła potrzebnych informacji, wyjaśnień i oświadczeń;

– ocenę prawidłowości stosowanego przez jednostkę systemu rachunkowości;

– opis tych pozycji lub grup sprawozdania finansowego, które według oceny biegłego rewidenta wymagają omówienia w raporcie;

– charakterystykę sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki; podkreśla się zdarzenia, które w istotny negatywny sposób wpłynęły na sytuację podmiotu w porównaniu z poprzednimi okresami sprawozdawczymi, szczególnie gdy dotyczy to zagrożenia kontynuowania działalności;

– informacje na temat ewentualnie stwierdzonych istotnych naruszeń prawa, statutu lub umowy spółki, mających wpływ na sprawozdanie finansowe.

Biegły rewident weryfikuje sprawozdanie finansowe jednostki, ponosząc odpowiedzialność za opinię, którą wydaje po przeprowadzeniu badania. Nie świadczy on żadnych czynności doradczych zgodnie z projektem dyrektywy Unii Europejskiej, przedstawionym przez Komisję Europejską, nakazującym oddzielenie audytu i doradztwa. Jednoczesne świadczenie tych usług wpływa na rzetelność działań biegłego rewidenta.

3. Zielona Księga – polityka badania sprawozdań

Środki przyjęte w Europie i na świecie w bezpośrednim następstwie kryzysu finansowego koncentrowały się na działaniach mających na celu ustabilizowanie systemu finansowego. Dokonano analizy dotyczącej roli banków, funduszy hedgingowych, agencji ratingowych, organów nadzorczych i banków centralnych. Nie skupiono uwagi na udoskonaleniu działalności biegłych rewidentów w celu zwiększenia stabilności finansowej. Komisja Europejska wyraża chęć skupienia swoich działań, mających na celu spowodowanie, iż obok nadzoru i ładu korporacyjnego badanie sprawozdań finansowych powinno być głównym czynnikiem działającym na rzecz stabilności finansowej, gdyż daje pewność co do prawdziwej kondycji finansowej wszystkich spółek. Pewność ta powinna ograniczać ryzyko zniekształceń, a tym samym ograniczać koszty upadłości, jakie w przeciwnym razie obciążłyby w przypadku danej spółki strony zainteresowane i całe społeczeństwo.

Rzetelność badania sprawozdań finansowych to klucz do przywrócenia pewności i zaufania do rynku; przyczynia się ono do ochrony inwestorów i ogranicza koszty kapitału po stronie spółek. Oznacza to rosnącą rolę audytu zewnętrznego i biegłych rewidentów. Ponadto, Komisja Europejska zwraca również uwagę na zarządzanie firmami audytorskimi i ich niezależność, nadzór nad biegłymi rewidentami, konfigurację rynku usług biegłych rewidentów, utworzenie jednolitego rynku świadczenia usług badania sprawozdań finansowych, uproszczenia przepisów dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) i małych i średnich firm audytorskich (MSFA) oraz współpracy międzynarodo-

wej na rzecz nadzoru nad globalnymi sieciami usług biegłych rewidentów. Komisja podkreśla potrzebę przyjęcia zróżnicowanego i dostosowanego podejścia, adekwatnego do rozmiarów i charakterystyki zarówno spółki badanej, jak i jej biegłego rewidenta. To, co może być niezbędne dla dużych instytucji o znaczeniu systemowym, może okazać się nieodpowiednie dla innych spółek notowanych na giełdzie czy dla MSP lub MSFA.

Zielona Księga zawiera uproszczenia dla MSP, zakładając, że gospodarcze i społeczne funkcjonowanie jednostek zaliczanych do sektora MSP zależą od osiągniętego poziomu rozwoju gospodarczego oraz ustroju społeczno-politycznego. W krajach o podobnym poziomie gospodarki rola sektora MSP jest inna. W ujęciu międzynarodowym nie istnieje jednolita definicja małych i średnich podmiotów. Małe firmy stanowią istotny sektor gospodarczy w każdym kraju, stanowią one 99% z 18 mln przedsiębiorstw UE i 17 mln firm w USA (Kłós 2010). Jednostki sektora MSP podobnie jak inne podmioty jako eksporterzy i importerzy postrzegają kredyty w handlu zagranicznym jako parametr konkurencyjności, a możliwość skorzystania z kredytu jako czynnik decydujący o zawarciu umowy eksportowej (Bielawska 2009). Innym sposobem finansowania, jaki istnieje w realizacji transakcji, jest factoring międzynarodowy.

MSP z badania sprawozdań finansowych odnoszą korzyści w zakresie wzrastającej wiarygodności informacji finansowych, jednak badania przewidziane ustawowo uznano za potencjalne źródło dodatkowych obciążeń. Zdaniem Komisji należy podjąć poważne wysiłki w celu utworzenia szczególnego środowiska dla badania MSP. Według Zielonej Księgi może to oznaczać:

- zniechęcanie do wprowadzania ustawowego obowiązku badania sprawozdań finansowych dla MSP;

- jako alternatywne rozwiązanie: jeśli państwo członkowskie chce utrzymać jakąś formę zapewnienia – wprowadzenie nowego rodzaju usługi ustawowej dostosowanej do potrzeb MSP, jak np. „ograniczone badanie” lub „przegląd ustawowy”, w ramach którego biegli rewidenty wykonywaliby ograniczone procedury mające na celu wykrycie zniekształceń wynikających z oszustw lub błędów; podejście sankcjonujące ograniczony przegląd w przypadku małych spółek stosowane jest w Estonii i rozpatrywane w Danii, zaś Szwajcaria również stosuje takie podejście; ograniczone przeglądy są powszechnie akceptowane w Stanach Zjednoczonych;

- jeśli chodzi o zakaz świadczenia usług niezwiązanych z badaniem sprawozdań finansowych, należy rozważyć zapewnienie „bezpiecznej przystani”, która – pod warunkiem zastosowania odpowiednich zabezpieczeń – umożliwiłaby biegłemu rewidentowi przedsiębiorstwa z sektora MSP dalsze świadczenie usług niezwiązanych z badaniem sprawozdań finansowych na rzecz takiej spółki – np. pomoc w ubieganiu się o kredyt, wypełnianiu deklaracji podatkowych, rozliczaniu wynagrodzeń, a nawet w prowadzeniu księgowości.

4. Zielona Księga małe i średnie firmy audytorskie (MSFA)

Podmioty z sektora MSFA mają poczucie, że są otoczone przez wciąż rosnące ograniczenia regulacyjne, które niekoniecznie odpowiadają ich praktyce czy bezpośrednim potrzebom ich klientów z branży MSP. Aby zagwarantować odpowiednie warunki rozwoju takich firm, usługom „ograniczonego badania” lub „przeglądu ustawowego”, o których mowa powyżej, mogłyby towarzyszyć odpowiednie przepisy w sprawie kontroli jakości i nadzoru działalności biegłych rewidentów przez organy regulacyjne. Pozwoliłoby to MSFA ograniczyć koszty administracyjne i pomogłoby im jednocześnie w lepszej obsłudze klientów.

Podsumowanie

Audyt zewnętrzny i jego zastosowanie w jednostkach gospodarczych zaliczanych do sektora MSP stał się przedmiotem zainteresowań Komisji Europejskiej. Założenia zawarte w Zielonej Księdze zmierzają w kierunku uwiarygodnienia sprawozdawczości finansowej małych i średnich przedsiębiorstw. Na rynku międzynarodowym zagwarantowanie wiarygodności opracowanego przez jednostkę sprawozdania finansowego przez biegłych rewidentów będzie miało kluczową rolę przy podpisywaniu umów handlowych, kredytowych czy faktoringu. Jednak, aby stało się ono powszechnie stosowane, w dużej mierze zależeć będzie od indywidualnego podejścia krajów członkowskich UE. Raport i opinia z przeprowadzonego badania powinna obejmować te same obszary badawcze, stawia to niewątpliwie nowe wyzwanie w zakresie harmonizacji i standaryzacji rachunkowości małych firm i uproszczeń w procedurze przeprowadzanych badań.

LITERATURA

- Badanie sprawozdań finansowych*, www.portal.wsiz.rzeszow.pl [12.11.2009].
- Bielawska A. (2009), *Faktoring międzynarodowy małych przedsiębiorstw*, [w:] *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw. Mikrofirma 2009*, Uniwersytet Szczeciński, z. 540, Szczecin.
- Czubakowska K. (red.) (2007), *Od auditing do sponsoring w rachunkowości*, PWE, Warszawa.
- Gabrusewicz W. (2010), *Audyt sprawozdań finansowych*, PWE, Warszawa.
- Gottlieb M. (1992), *Rola i obowiązki amerykańskiego biegłego rewidenta*, „Rachunkowość”, nr 4.
- Grocholski H. (2004), *Praktyczne aspekty audytu wewnętrznego*, t. 1, Instytut Rachunkowości i Podatków, Warszawa.
- Kłós M. (2010), *Outsourcing jako strategia tworzenia i rozwoju małych przedsiębiorstw*, [w:] *Strategie zarządzania mikro i małymi przedsiębiorstwami. Mikrofirma 2010*, Uniwersytet Szczeciński, z. 585, Szczecin.

- K u t e r a M. (2008), *Rola audytu finansowego w wykrywaniu przestępstw gospodarczych*, Difin, Warszawa.
- L u c k W. (2000), *Die Zukunft der Interne Revision. Entwicklungstendenzen der unternehmensinternen Überwachung*, E. Schmidt Verlag, Berlin.
- Handelsgesetzbuch*, Stand: 1 August 2002, Beck-Texte im dtv, München 2002 z późn. zm.
- P a t t e r s o n R. (2008), *Kompendium terminów z zakresu rachunkowości w języku polskim i angielskim*, Polska Akademia Rachunkowości, Warszawa.
- Ustawa o rachunkowości z 29.09.1994 r., 121, poz. 591 z późn. zm., Dz.U.
- W i n i a r s k a K. (2008), *Audyt wewnętrzny*, Difin, Warszawa.

STRESZCZENIE

Małe i średnie przedsiębiorstwa mogą przeprowadzać audyt wewnętrzny i zewnętrzny na potrzeby własne lub zainteresowanych użytkowników sprawozdań finansowych. Komisja Europejska w Zielonej Księdze przewiduje wprowadzenie zmian w szczególności w zakresie badania sprawozdań przez jednostki MSP. Podniesienie wiarygodności sprawozdawczości finansowej tych jednostek pociągnie za sobą dodatkowe koszty związane z badaniem, jak również w ujęciu międzynarodowym porównywalność opinii biegłych, będzie uzależniona od zakresu i obszaru badania.

SUMMARY

Audit of the economic units belonging to small and medium enterprises

Small and medium enterprises can carry out internal audit and external, for themselves or interested users of financial statements. The European Commission Green Paper envisages changes in particular in the field study reports by individual SMEs. Increasing the reliability of financial reporting of these units would entail additional costs associated with testing, as well as in terms of international comparability of the expert's opinion, will depend on the scope and field of study.

Wydawnictwo UŁ zaprasza www.wydawnictwo.uni.lodz.pl

ISBN 978-83-7525-552-2